

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de contourennota betreffende de voorgenomen intrekking van de Spreidingswet en het bijbehorende samenhangende pakket. Dank voor de mogelijkheid om daarop te reageren. In het bijzonder wil ik reageren op de vragen rondom de elementen die bijdragen aan de realisatie van de opvangopgave, suggesties voor concretisering, en ontbrekende elementen of knelpunten.

Bijdragen aan de opvangopgave

Het is positief dat het kabinet ervoor kiest enkele structurerende elementen van de Spreidingswet in stand te houden, waaronder het coördinatiemechanisme (LRT/PRT), de capaciteitsraming en de financiële ondersteuning via specifieke uitkeringen. Deze elementen kunnen onder voorwaarden bijdragen aan een meer beheersbare opvangstructuur.

Suggesties voor concretisering

Vrijwilligheid zonder randvoorwaarden en toezicht kan niet de basis vormen van een evenwichtige verdeling van de opvangopgave. Daarom stel ik voor om:

- te voorzien in transparante monitoring van gemeentelijke bijdragen;
- bestuurlijke afspraken te verbinden aan verdeelsleutels per regio;
- structureel weigerende gemeenten bestuurlijk aan te spreken of financieel te prikkelen;
- een wettelijk minimum per provincie of veiligheidsregio te verkennen;
- flankerend beleid in te zetten voor draagvlak in lokale gemeenschappen.

Ontbrekende elementen en knelpunten

De kern van mijn zorg ligt echter dieper. Het afschaffen van een wettelijk spreidingsmechanisme, zonder een verplichtend alternatief, vergroot het risico op geografische en sociale concentratie van opvangplekken. Deze concentratie dreigt plaats te vinden in gemeenten en wijken die reeds onder druk staan – sociaal, economisch en ruimtelijk. We moeten durven benoemen dat waar spreiding ontbreekt, concentratie ontstaat. En waar concentratie verhardt, kan menselijke waardigheid in het gedrang komen. Wanneer kwetsbare mensen, vaak getraumatiseerd, samengebracht worden in overvolle, desolate en langdurig geïsoleerde opvangsituaties, zonder perspectief op doorstroom of maatschappelijke inbedding, naderen we een model dat met ongemakkelijke echo's uit de geschiedenis resoneert. Die associatie mogen en moeten we niet lichtvaardig maken, maar het feit dat deze mogelijkheid überhaupt voelbaar is, is al reden tot diepgaand heroverwegen.

Zonder verplichtende herverdeling en waarborgen voor humane opvang, komt de opvangopgave onevenredig terecht op de schouders van een beperkt aantal gemeenten. Dat is niet alleen bestuurlijk oneerlijk, maar maatschappelijk gevaarlijk.

Conclusie en dringende oproep

Ik roep het kabinet met klem op dit voornemen in deze vorm niet door te zetten. De voorgenomen intrekking van de Spreidingswet, zonder voldoende waarborgen voor eerlijke verdeling, humaniteit en structurele opvangcapaciteit, zet de deur open naar onwenselijke concentratie van kwetsbare mensen op plekken waar het draagvlak en de draagkracht al onder druk staan. Dat mogen we elkaar niet aandoen, en dat mogen we vooral hen die lijden niet aandoen.